

V SKOF SANTIN IN SLOVENCI

KONEC

Na podlagi tega dekreta je enostavno odpravil vse stare predpravice in uvedel v vseh latinsko bogoslužje, a pozneje je hotel uvesti še poučevanje verouka v italijansčini. Sele ko so se slovenski in hrvaški duhovniki pritožili v Rim in dokazali stare pravice, so dosegli omiljeno razlogozgorajomenjenega dekreta in potrditev vsaj nekaterih starih pravic. Čeprav je na zunaj ostala obvarovana Santinova avtorita, pa č. objavlja pismo kardinala Lambertija, namenjeno škofu osebno. V tem pismu mu priporoča "takt in razsodnost" ter meni, da je v pogledu izvenliturgičnih molitev treba pokazati vernikom „dobrohotno ustrežljivost“ in zaključi: "Samo po sebi se pa razume, da je glede pridig in pouka katekizma potrebnna pravična širokorastnost, posebno z ozirom na potrebo, da je treba pomiriti duhove", ki jih je seveda Santin sam razburil. Kdor pozorno prebere to pismo, mora priti do zaključka, da je bil Santin v tej zadevi moralno poražen, a zmagovalci so bili njegovi duhovniki, ki so se pritožili proti njegovim odlokom, čeprav je na zunaj bil ohranjen škofov prestiž.

Vendar je vsa leta svojega škovanja na Reki počasi in postopoma omejeval rabe slovenščine in hrvaščine v cerkvah. Predvsem je pritiskal na posamezne dušne parstirje po župnjah ter jim s podrobni določbami utesnjeval rabe domačega jezika. Nadalje je nastavljal po pretežno hrvatskih in slovenskih župnjah italijanske duhovnike, ki slovenskega oz. hrvaškega jezika niso znali in je s tem dejansko odpravil slovenščino iz prizadetih cerkv. Vendar je nevolja duhovščine in ljudstva proti Santinu rasla ter so leta 1938 vsi z olajšanjem sprejeli vest o njegovi premestivi v Trst. Njegov naslednik na Reki je bil Msgr. Cammozo, tudi Italijan po rodu, a pravičen za vse. Popravil je vse krivice, v kolikor je bilo mogoče in tudi Čermelj ugotavlja njegovo objektivnost.

V Trstu je Santin nadaljeval svoje raznarodovalno delo in kmalu prisel v spor s slovensko duhovščino. Prišlo je celo tako daleč da je v različnih krajih prepovedal pouk katekizma v slovenščini v cerkvi, in to v času, ko je bilo dovoljeno celo na državnih šolah uporabljati slovenščino v prvih (najnižjih) razredih. Vsa Santinova pisma pa so jako previdno sestavljena, kajti v njih se kaže formalno pravičnega in utemeljuje potrebo podrobnih in postopoma utesnjivalnih določil glede rabe slovenščine z namenom, „da se ohrani statut quo“ pri rabi jezika v cerkvi.

Ta raznarodovalna tendenca pa iz previdne v pogostu sladkobne stilizacije Santinovih pisem ni na prvi pogled razvidna ter jo odkrije šele podrobna analiza, zvezana z dobrim poznavanjem konkretnih krajevnih prilik. Podtalna borba med škofom Santinom in njegovim slovensko duhovščino se počutičuje v številnih spomenicah duhovščine, ki jih je predložila škofu. Te spomenice kažejo, kako globok prepad je znal Santin ustvariti med seboj in njemu podrejenimi duhovnikami. Ti spori so se po koncu vojne 1. 1945 še poglobili, posebej zaradi spremenjenih političnih razmer. Močno, imperialno Mussolinijevo Italijo je nasledila poražena in strankarsko razcepljena republika, katere meje so bile premanjene od Srečnika pred tražaška mestna vrata. A tudi Trst sam je postal izven Italije pod zavezniško vojaško in politično kontrolo. Santinov položaj se je bistveno spremenil. Iz nekdanjega utrjevatevja meje na Srečniku je postal "branitelj italjanstva Trsta in cone B tržaškega ozemlja" pred napredujčimi barbarji iz vzhoda. Pa tudi na strogo cerkvenem področju je njegov položaj postal šibkejši.

Novi položaj mu je tudi narekal potrebo, da vzpostavi znosno razmerje s slovensko duhovščino svoje škofije. Sklic je leta 1946 posebej sestanek duhovščine znamenom, da celo reč, kako uredi, toda slovenski duhovniki so Santinu sicer obnovili obljubo pokorščene v strojem okviru cerkvene discipline, a pri tem so obenem z odprtimi besedami kritizirali Santinove nacionalistične prenapetosti, ki jih je obdelal mons. Ukmār v posebni spomenici. Čermelj objavlja spomenico in Santinov odgovor nanjo. Brez ozira na to, da je Santin topot bi k i jih neksteri, dokumenti te

smatral prvič za potrebno, da se formalno brani in zavrača očitke doprinašajo njegovi dokazile malo k resnični pomiriti duhov, čeprav bodo morda našli njegovi zagoni v njegovih spomenici mnoga formalna opravičila. Toda pozornemu in objektivnemu čitalcu bo jasno, da formalna korektnost in upravičenost ne pomeni vedno dejanska pravičnosti in objektivnosti.

In tega žal Čermelj ni znal v svoji zaključni sintezi pravilno in prepravičivo izraziti. Najbolj šibka so prav njegova zaključna izvajanja in dokumentacije posebno zato, ker pač ni imel več na razpolago direktnih virov, tj. aktov tržaške škofije kurijs, kot v prvem delu na Reki. Pa tudi nove okoliščine so zelo komplikirale pravni položaj, kajga je karakteriziral odpor slovenske manjšinoproti fašizmu in borba za narodnostni obstanek. Med vojno pa se je pojavil ideološki boj ki ga je izvrala komunistična revolucija v Sloveniji in je razdelil ljudstvo v dva tabora, ni akutni problem meja okrog Trsta a vsemu se je še pridružil povojni konflikt glede usode tržaškega ozemlja.

Po eni strani titovski komunizem spremeno izkorišča Santinovo krivično ravnanje do Slovencev, ga pospoljuje na celotno katoliško Cerkev in "dokazuje" da se "Vatikan veže z italijanskim fašizmom in šovinizmom" in s tem spodkopuje katolištvo na Slovenskem ter Hrvaškem z namenom, da bi dosegel odpad od Rima kot prehodno stopnjo k uničitvi vere sploh. Zamejskim katoliškim Slovencem se pa ponuja kot zaščitnik in branitelj njihovih narodnostnih pravic v cerkvi, ki da jih ogroža vatikanška politika preko „podaljšane roke“ Santina.

Po drugi strani pa Santin izkorišča protivverski kurz in preganjanje duhovščine ter vernikov v Jugoslaviji za to, da bi kakor koli pripomogel k temu, da bi cona B tržaškega ozemlja prišla izpod sedanja titovske uprave in bila seveda prisojena Italiji.

Najbolj značilen dokument, ki počiščuje razgredo politično ozračje, je Santinovo pismo dekanu Piščancu, v katerem ga imenuje „odpadnika“ in ga primerja, tistemu, ki za trideset denarjev izdaja Jezusa Kristusa in Cerkev“ to je Judežu, ne da bi vobče imel kako oblast nad Piščancem. Ta je podrejen ljubljanskemu škofu, ki tega "odpadnika" mirno pušča na njegov fari ter mu dovoljuje, da opravlja svojo cerkveno službo. Santin bi težko mogel dati kako bolj zgovernu pričevanje o brezmočnem družu v slovenske duhovščine.

Na zadnjih straneh knjige najdemo tudi nekaj izjav istriških duhovnikov iz cone B tržaškega ozemlja, ki očitno niso prostovoljne in še manj spontane. Čeprav so vsebinsko resnične, je očitno, da so jih prizadeli dali na pritisk titovske "ljudske oblasti", ki jih je rabila za svoje izrazito politične namene. Isto velja tudi o citatih iz komunističnega časopisa. Ta del knjige je najšibkejši, posebno so pa neumestni citati iz titovskih sodnih zapisnikov, kajti tista justica se je v zapadnem svobodnem svetu sama tako diskreditirala, da tak "dokazni" material doseže prav nasprotno. Dobesedni prevodi brutalnega komunističnega sodniškega žargona ponekon naravnost mučno vplivajo na čitalca.

Samo po sebi se ob tej knjigi pojavi vprašanje, čemu so komunisti izdajali delo, ki bi ga kljub nekaterim nedostatkom mogel se staviti tudi tak veren človek in so celo vanj vključili dokumente, ki bi jim mogli narobe hoditi pri njihovi notranjopolitični protiverski kampanji. Kake razloge imajo preganjalci vere v Sloveniji, da se postavljajo za zaščitnike vernih Slovencev na Primorskem? To bi se reklo isto, kot če bi se volk naenkrat izjavil za zaščitnika jagnjeta! Očitno je, da titovci v Santinovem primeru ne vidijo zgo do slovenskih vernikov pristranskega škofa, ampak predvsem eksponenta italijanske politike. V sedanjem trenutku, ko je tržaško vranje pereče, titovci spremeno izkoriščajo tudi argumente religioznega značaja, katerih nesporna utemeljenost samo utrjuje njihov položaj. Da pa prepravičijo nevečerščini, ki imajo enako kot Francosko založne skušnje s svojimi so-

knjige mogli povzročiti protiverski gonji v Sloveniji, je bila dana v prodajo po ljubljanskih knjigarnah le majhna naklada in še ta je kmanjša pošta.

Kljub bistveni resničnosti in utelejenoosti njene vsebine, pa že samo dejstvo, da je ta knjiga izšla v založbi komunističnega uradnega instituta, jemlje precejšnji del njene prepravičljivosti. Zaradi tega in zaradi zgoraj opisanih okolščin seveda to delo ne bo v Rimu rodilo tistih posledic, ki bi jih sicer moglo.

Nujno potrebno in koristno delo za slovenstvo in za Cerkev bi pa opravil tisti, ki bi ta problem, ki je po svojem bistvu vprašanje praktičnega vršenja krščanske pravčnosti in enakosti v religioznom življenju ter narodnosti sožitju, obdelal v luči pastoralnih principov katoliške Cerkve, ki je po svojem bistvu vesoljna. Za tako nepolitično, a kritično analiza pa nudi Čermeljeva knjiga mnogo dragocenega materiala. V svobodnem svetu pa tudi ne manjka za tako delo strokovno usposobljenih in moralno kvalificiranih ljudi.

Vendar bo pa Čermeljeva knjiga tudi v sedanji obliki povedala italijanskemu bralcu marsikaj novega. Liberalni in šivinistični italijanski šolski sistem, posebno pa časopis pod fašizmom, so vzgojili italijanski narod v trdnem prepričanju, da sta Istra in Dalmacija od pamitve popolnoma italijanski. Sedaj bo pa iz Santinovih besed razvidel, da bivaj tam po večnini Slovenci in Hrvatje, ter da v "Trieste Italianissima" Slo-

venci predstavljajo vse prej kot neznatno manjšino, med tem ko je okolica popolnoma slovenska!

Čermeljevo delo bo pa tudi varen vir za slovensko politično zgodovino. Preko nje so prišli v javnost nekateri dokumenti, ki zadevajo enega najbolj bolečih slovenskih političnih problemov. Priskranno delovanje Santina in nekaterih drugih cerkvenih eksponentov v preteklosti na Primorskem je imelo tudi globoke posledice v slovenskem političnem življenju. Nekatoliške politične formacije so tudi pred nastopom komunizma ta argument vedno izkroščale, da zanejese zmedo v katoliške vrste in jih oslabijo. Pod Jugoslavijo med dvema vojnoma pa je ta položaj izkorščalo tudi srbsko pravoslavlje, da se vsidra v Sloveniji. Čermeljeva knjiga nudi podatke, s katerimi bo mogoče razkrivati vse poskusitev v posloščevanju ravnanja Santina in drugih italijanskih prenapetež na cerkvenem področju s katolicizmom v celoti ter dokazati prav nasprotno. V tej zvezi so posebno važni dokumenti rimske Kongregacije, ki kažejo, da je bila večina Santinovih krivičnih dejanj plod njegove iniciativ in da je večkrat tudi pristojne rimske oblasti po svoje in nepopolno informiral. - Po drugi pa je očitna globoka vernost in duhova zrelost slovenske duhovščine in ljudstva. Navzlie fašističnu nasilju in žgčinu krivicam glede jezika v cerkvi so duhovniki in ljudstvo vedno znali ločiti med škofom in nacionalističnim prenapetežem.

Kot škofu so mu priznavali dožno pokorščino in spočivanje, a odločno so se uprli njegovim pretknim raznoredovalnim poskusom. In v istem duhu so pisane tudi pričujoče vrstice.

X.Y.

RAZGLED PO SVETU

(Nadaljevanje

s prve strani.)

splošno evropsko pogodbo zadel na preveč odločen odpor, so sedaj pripravljeni pristati na večjo udeležbo ZDA v evropskem načrtu, samo da bi preprečili sprejetje Evropske obrambne zveze ter oborožitev Zapadne Nemčije. Udeležba Sovjetov pri NATO bi seveda izjavila namen te organizacije, saj so jo zapadni narodi organizirali prav s tem namenom, da bi se zavarovali pred sovjetskim napadom. Tako mešajo Sovjeti na eni sladki besede o evropske bratstvu s krvjo v Indokini ter z grožnjami Turčije, Pakistanu in Nizozemski zaradi odstopanja baz ZDA. Tudi razglasitev "neodvisnosti" Vzhodne Nemčije nima drugega namena kot omogočiti drugo pot, da bodo oborožile Zapadno Nemčijo. Naloge je težko rešljiva, če bodo hoteli ohraniti vse zaveznike na svoji strani. Nova italijanska vlada pod predsedstvom Scelbi tudi nima namena pogodb odobriti, ker je postavila kot pogoj, da se vprašanje Trsta reši v njenem smislu.

Kanadski predsednik Louis St. Laurent je na svojem svetovem potovanju presenetil svet z izjavo, da bo Kanada priznala komunistično Kitajsko. Doslej je zavala Kanada isto stališč kot ZDA, da rdeče Kitajska zaradi svoje intervencije na Koreji ne spada v Organizacijo združenih narodov. St. Laurent očita, da je svoje stališč spremeni predvsem pod vplivom predsednika Indije Nehruja. Ogorčenje je vzbudila zlasti njegova izjava, da je "sedanja vlada na Kitajskem vlada, ki jo ljudstvo hoče". Ministrskemu predsedniku so mnogi dovolj jasno odgovorili. Kitajski škof Suchowa Philip Cote, D.J. je izjavil: „če kdo trdi, da kitajski narod hoče sedano vlado, je to žalitev za plemenite ljudi, heroično duhovščino in vse kitajске misijonarje“. Jezuitska revija "Relations" imenuje tako politiko zelo nerealistično", ker pomeni priznanje vlade, ki je v zadnjih letih pobila nad 30 milijonov lastnih državljanov, razčakanje ostalih protikomunističnih držav v Aziji, zavestitev kristjanov na Kitajskem. Priznanje rdeče Kitajske pomeni priznanje terorja nad Azijo, pomeni novo Jalto za Sovjetje. Sedaj izjavlja kanadski politiki, da diplomatsko priznanje še ne pomeni odobravanja režima ter da bo katodno priznanje sledilo le, če se bo rdeča Kitajska obnašala spodobno na konferenci v Ženevi. Sprememba stališča Kanade do rdeče Kitajske utegne postati usodna za politiko ZDA, ki je vedno bolj vamskimi, ki imajo enako kot Fran-

sedi. V taki zamisli združene Evrope se Francozom ne bi bilo treba dati nemške premoči, ker bi imeli dovolj zaveznikov v primeru, da bi se Nemci zopet hoteli spozabiti. V kolikor pa je Francoz strah večje nemške podjetnosti in večje pripravljenosti na žrtve, pa zanje druge pomoci, kar da zdravimo speče sile v svojem narodu, se odvedo materializmu in komunizmu ter postanejo voditelji Evrope ne samo z nekaj prvorazrednimi gibanji, marveč tudi kot narodna celota. Trenutno je položaj takšen, da je malo verjetnosti, da bi Evropska obrambna zveza postala dejstvo. ZDA bodo morale najti drugo pot, da bodo oborožile Zapadno Nemčijo. Naloge je težko rešljiva, če bodo hoteli ohraniti vse zaveznike na svoji strani. Nova italijanska vlada pod predsedstvom Scelbi tudi nima namena pogodb odobriti, ker je postavila kot pogoj, da se vprašanje Trsta reši v njenem smislu.

Kanadski predsednik Louis St. Laurent je na svojem svetovem potovanju presenetil svet z izjavo, da bo Kanada priznala komunistično Kitajsko. Doslej je zavala Kanada isto stališč kot ZDA, da rdeče Kitajska zaradi svoje intervencije na Koreji ne spada v Organizacijo združenih narodov. St. Laurent očita, da je svoje stališč spremeni predvsem pod vplivom predsednika Indije Nehruja. Ogorčenje je vzbudila zlasti njegova izjava, da je "sedanja vlada na Kitajskem vlada, ki jo ljudstvo hoče". Ministrskemu predsedniku so mnogi dovolj jasno odgovorili. Kitajski škof Suchowa Philip Cote, D.J. je izjavil: „če kdo trdi, da kitajski narod hoče sedano vlado, je to žalitev za plemenite ljudi, heroično duhovščino in vse kitajске misijonarje“. Jezuitska revija "Relations" imenuje tako politiko zelo nerealistično", ker pomeni priznanje vlade, ki je v zadnjih letih pobila nad 30 milijonov lastnih državljanov, razčakanje ostalih protikomunističnih držav v Aziji, zavestitev kristjanov na Kitajskem. Priznanje rdeče Kitajske pomeni priznanje terorja nad Azijo, pomeni novo Jalto za Sovjetje. Sedaj izjavlja kanadski politiki, da diplomatsko priznanje še ne pomeni odobravanja režima ter da bo katodno priznanje sledilo le, če se bo rdeča Kitajska obnašala spodobno na konferenci v Ženevi. Sprememba stališča Kanade do rdeče Kitajske utegne postati usodna za politiko ZDA, ki je vedno bolj vamskimi, ki imajo enako kot Fran-

co začetki s svojimi so-

LJUDSKA FRONTA V ZDA

Dosledno spremjenjeni taktiki Moskve, ki je po Stalinovi smrti začela "ofenzivo miru", ki ji žal prenogi nasedajo, spreminja tudi komunistične stranke v drugih državah svoje programe. V začetku marca je komunistična stranka ZDA izdala razmnožen program, ki poziva na oblikovanje široke ljudske fronte delavcev, farmerjev, malih in srednjih podjetnikov in celo nekaterih "skupin kapitala". Politični cilji ljudske fronte razpadajo na notranje in zunanj.

Med cilji v državni politiki najdemo: Enačenje vsakega nasprotnika komunizmu s fašizmom. Označevati vsako prizadevanje za prevarjanje komunizma in sovjetske vojvodstva za "McCarthyism" in "McCarthyism" za američki fašizem. Zamenjati Trumanovo in Eisenhowerovo prizadevanje za ustavitev gospodarstva s polno začetljivojo razvrednotenja denarja. Doseči podporo borbi za osvoboditev črnskega naroda. Vriniti se v republikansko demokratisko stranko ter izbrati za člane kongresa za 1954 osebe, ki pripadajo ljudski fronti ter izvoliti "New Deal" upravo v 1. 1956. Kjer bi bilo primerno, naj postavijo progresivne in delavške stranke z nadčloveškim trpljenjem. Proti nevarnosti komunizma se je treba boriti, dokler s še ni prilastil nadzorstva nad vojsko, policijo in ostalim džavnim aparatom. Zavedati se je treba, da je komunizem vedno podtalno gibanje tudi v državah, kjer je po zakonih komunistična stranka dovoljena.

<p

MED SLOVENCI

Toronto

Tomažev dan, SKAS v Toronto je proslavilo Tomažev dan s tremi predavanji v zavodu sv. Mihaela 7. marca t.l. Ing. W. Bratina je razvijal „misli ob Summi sv. Tomaža. Podrobnejše poročilo in nekaj opomb prinašamo drugje. P. Markež je govoril o „sodobnih ekonomskih, političnih, juridičnih in kulturno-moralnih problemih v luči katoliškega nauka.“ Naglasil je, da moramo gledati na zgodovino novega veka kot vedno globlji odpad od katolicizma (prelom med vero in razumom - reformacija, prosvetljenstvo, enciklopedisti: razum proti veri - človek upornik proti Bogu; razum namesto vere - človek namesto Boga, uzurpator). Zato je rešitev možna samo v ponovni katoliški sintezi. Preč. g. Janez Kopić, C.M., je v predavanju, „kaj Cerkev pričakuje od inteligenta“ zbral vrsto izjav papeža Pija XII., ki dokazujejo, kako visoko ceni Cerkev inteligenco, da pa tudi pričakuje od nje, da bo dejansko sodelovala pri oblikovanju sodobnega življenja in vodil ostale slovenski narod bo rešila le tako sloje k pravim ciljem. Tudi slovenigence, kakršno želi Cerkev.

Slovenska naroda zveza v Toronatu 14. marca smo predavaljali film „Notredamski zvonar“. Na sprednjem je bil tudi odomek iz filma „Iz življenja Slovencev v Torontu“, ki ga pripravlja preč. g. F. Rener s posmočjo še nekaterih navdusenih posmočnikov. Na sprednu sta bila v glavnem izlet prosvetnega pevkega zbora ter prizori iz igre „Uppniki na plan“, kakor so jo predvajali torontski igralci v Beamsville. 28. marca smo predavaljali film „Ko sem bil v Rimu“, ki pričakuje dogodivščine katoliškega duhovnika iz ZDA ter vložil v čas svetega leta. Prijetna novost obeh predstav je bila povečano platno z večjimi slikami ter izboljšan glas.

Slovenska župnija je dobila dovoljenje, da sme pričeti z izdanjem cerkve nad dvoranom, ki je sedaj v gradnji. Slovenci pridno pridajo in kupujejo srečke za žrebanje. Nagrade so zapljive: avto, hladilnik in televizijski aparat. Pohitite, da ne boste prepoznali! Duhovna obnovna. Vteden pred cvetno nedeljo je vodil duhovno novo v slovenski župniji prevzv. g. dr. Gregorij Rožman.

Pred tako je imel v velikonočem tednu govore za slovenske župljane.

Družboslovno-gospodarski študijski krožek v Toronatu bo priredil 16. maja proslavo obletnice papeških socialnih okrožnic Rerum novarum in Quadragesimo anno.

SLOVENSKA NARODNA ZVEZA

ZA KANADO

ŽELI VSEM ČLANOM, PRIJATELJEM IN SOMIŠLJENIKOM
PRAV VESELE IN ZADOVOLJNE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

ODBOR

Opozorilo: Vsem zavarovancem z življenjskim zavarovanjem želim sporočiti, da po dveh letih članstva I.O.F. ne pošilja več opominov, če kdo ne plača premije. Preglejte plačilne knjižice, da ne boste v zaostanku! Za vse druge informacije kličite gornji naslov.

V.P.Z. BLED

Za odsek št. 11, Toronto

O.D.B.O.R.

Predavanje o Palestini. Društvo

Imena Jezusovega je priredilo 4. aprila predavanje g. Jožeta Grdine o njegovem romanu v sveto deželo, ki jo je obiskal v Velikem tednu lanskega leta. Kazal je posnetke na barvastem filmu, ki jih je sam posnel. Videli smo tudi slike s kiparske razstave g. prof. Goršeta, med njimi tudi vseh 14 postaj križevega pota za slovensko cerkev v Toronatu. G. Anton Grdina pa je pokazal mnogo posnetkov iz Slovenije ter iz življenja Slovencev v Clevelandu. Ko je kazal zvonne z Žalostne gore, je zaigral na plošče tudi njih pritrkavanje. Plošče so bile tudi naprodaj. Za zaključek je g. Jože Grdina pogvedal nekaj osebnih doživetij ob svojem obisku v Sloveniji lanskega leta. Ker je prišel v Jugoslavijo v Džedželiji in ne pri Sežani, ga niso imeli takoj pod nadzorstvom in je mogel priti malo bolj kot drugi v stik z ljudmi. Kamor je prišel, je mogel ugotoviti satansko pretkanje peganjanje vere ter jadikovanje onih, ki so nekoč komunistom pomagali, danes pa sami trpijo pod njegovo knuto.

Nevarna Sovjetska ponudba Kanadi. Bivši vodilni komunistični organizator Pat Walsh opozarja na nevarnost, ki je zvezana z nedavno sovjetsko ponudbo, da bo SSSR naročati ladje v Kanadi, ker bodo nica. Walsh opozarja, da je za SSSR popolnoma negospodarsko na-

Veselo veliko noč želi vsem Slovencem stavbenik

Franc Stojc

257 Concord Ave. - tel. OL 5801

Mary Linda Beauty Salon
4 Short Street - OR. 3400
(Eglinton and Dufferin)
Priporoča se lastnica
Mrs. S. GLAC

GO TO EUROPE, AFRICA, SOUTH AMERICA, INDIA,
ALASKA, PUERTO RICO, CUBA OR MEXICO.

INTERESTING, HIGHLY PAID WORK.

FOR INFORMATION SEND YOUR NAME,
ADDRESS, THIS ADVERTISEMENT AND \$ 1.00 TO:

AVA CO.

372½ QUEEN ST. W. - TORONTO, CANADA

Zdravila v Slovenijo

Izdajemo zdravila tudi na podlagi evropskih receptov.
(Penicilin, streptomycin, aureomicin, injekcije za jetra)

GARDIAN DRUG STORE

297 RONCESVALLES AVE., TORONTO, ONTARIO
TEL. LO. 3003

L'EUROPE DINING ROOM

469 Bloor Street West RA. 6269

Prvovrstna evropska hrana. Odlična postrežba. Po naročilu rezerviramo prostore za gostje.

Vesele velikonočne praznike
želi vsem slovenskim zavarovalcem

I.O.F.
in njen zastopnik

VLADIMIR MAUKO

EM. 3-9802 - TORONTO, ONT.

Na razpolago vse vrste zavarovanj kot življenjsko, zdravniško, požarno, avtomobilsko itd.

Potrebujem ZIDARJE in 1 TESARJA, ki zna čitati načrte.

FRANC STOJC

257 Concord Ave. - OL. 5801

Na določenih dneh v letu deluje med Slovenci v Kanadi in drugod. Zato jo podprimo in prispevajmo, kolikor le moremo.

Morda bomo jutri že sami potrebeni njene pomoči. Prispevke morete izrociti med uradnimi urami tudi blagajniku Hranilnice in Posojilnice Janeza E. Kreka v Toronatu, ki jih bo vpisal na naš račun.

Slovenska dobrodelna organizacija

KARITAS

že nad dve leti uspešno deluje med Slovenci v Kanadi in drugod. Zato jo podprimo in prispevajmo, kolikor le moremo.

Morda bomo jutri že sami potrebeni njene pomoči. Prispevke morete izrociti med uradnimi urami tudi blagajniku Hranilnice in Posojilnice Janeza E. Kreka v Toronatu, ki jih bo vpisal na naš račun.

Vse naročnike, ki še niso poravnali naročnine, prosimo, da pošljijo upravi pirhe v obliki plačane naročnine. Kdor more, naj primakne kaj zatiskovniskladi! Uprava opozarja naročnike, da julijске številke ne bo dobil ničesar, kdor ni poravnal naročnine vsaj za 1. 1953 in 1. Š za 1. 1954. Če nam pridobiš dva nova plačujuča naročnika, dobis za nagrado lep zemljevid Slovenije, če nam pa dobisi pet plačujocih naročnikov, ti bomo pošiljali „S.D.“ brezplačno za doboenega leta.

KUPUJTE PRI TVRDKAH, KI OGLASUJEJO V „SLOVENSKI DRZAVI“

Naznanilo

SLOVENCEM V TORONTU NAZNANJAM, DA SEM ODPRIL

MESNICO

NA OGLU VAUGHAN RD. IN OAKWOOD AVE.

Imam prvovrstno govedino, teletino, svežo in prekajeno svijnjino, kranjske klobase, krvavice in vse druge mense izdelke ponajnižjih dnevnik cenah.

ČE VAM JE PREDALEČ ALI NIMATE ČASA, SAMO
kličite RE, 0423, povejte, kaj želite in Vam bom dostavil na
dom še isti dan.

ZA OBILEN OBISK IN NAROCILA SE TOPLO PRIPOROCAM

ANTON BAVDEK

Anton's Meat Market

633 VAUGHAN ROAD - TELEFON RE. 0423

Veselo Alelujo želi vsem Slovencem

vencem

Victor Trček

101 1/2 Roncesvelles Ave.
popravljalnica čevljev

„KNOCK OUT“

Krojaška delavnica in kemična
čistilnica oblek. Solidna in hitra
postrežba.

Priporoča se
EMIL ZIMŠEK
264 Queen St. East, Toronto
Telefon EM. 4-4848.

Transmundial

Kemična čistilnica in popravljalnica
moških in damske oblek.

Prvovrstno delo in zmerne cene.
Priporoča se lastnik
TONE PUCELJ

Tone Pucelj

DARILNI PAKETI COSULICH

Ekspresna odprava v 15—25 dneh.

Vsi paketi so carine prosti

PAKET ŠT. 71	\$ 13.60	PAKET ŠT. 91	\$ 15.-
10 kg. sladkorja		22 funtov sladkorja	
5 kg. riža		11 funtov riža	
3 kg. kave Ia		6 funtov kave Ia	
1/4 funta popra, celega			
1 funt ceylonskega čaja			

PAKET ŠT. 28	\$ 10.15	PAKET ŠT. 84	\$ 8.35
5 funtov kave Ia		3 kg. kave Ia	
5 funtov sladkorja		1 1/2 kg. riža	
5 funtov masti			
5 funtov riža			

100 funtov najfinje bele moke	\$ 11.50
-------------------------------	----------

Ce želite, da plačamo 200 dinarjev poštne takse, dodajte 75c za vsak paket ali vrečo.

ZAHTEVAJTE POPOLNI CENIK Z VELIKO IZBIRU NAŠIH POZNANIH STANDARDNIH PAKETOV TER Z NAVODILI ZA SESTAVLJANJE PAKETOV PO VAŠI ŽELJI.

Pošiljamo tudi: kolesa, Singerjeve šivalne stroje, radijske aparate, blago itd. Vse odpošiljamo iz lastnega skladišča v Trstu. Pošiljke so zavarovane za delno in celotno izgubo. Kakovost blaga je vedno prvovrstna.

VSA NAROCILA IN PISMA POSILJAJTE NA:

BRANCO COSULICH

279 Queen St. West, Toronto 2B, Ont. Canada Tel. EM. 6-3877

Cena je enaka za USA in kanadske dolarje.

Med Slovenci

(Nadaljevanje s tretje strani.)

bi prišlo do spora med Zapadom in Rusijo, je povsem gotovo, da Jugoslavija pod Titovim vodstvom ne bo na naši strani" . . .

Terror na Hrvatskem. Po padcu Džilasa si tajna policija prizadeva, da odkrije njegove simpatizerje. V kolikor ostala vohunsko sredstva ne zadoščajo, je dobila tajna policija nalogu, da se preobleče v duhovnike. Zalotili so jih v spovednicah v jezuitski cerkvi na Palmotičevi ulici v Zagrebu. Iz Trsta poročajo, da ima vojaška oblast na razpolago 50 v duhovničke preoblečenih vohunov. Kmalu po samomoru Gustava Sprljana, člana centralnega komiteja hrvaške komunistične stranke (pravijo, da ga je likvidirala Ozna, češ da je bil udeležen v Džilasovi zaroti), so se zacela policijska zaslivanja duhovščine in znanih protikomunističnih družin po Zagrebu. Celo nad bogoslove so se spravili in jih zaslijevali - glede domnevnih zvez z Džilasom in Vladimirjem Dežerjem, pisem Titovega življepisa, ki je preveden tudi v angleščino. (Tito speaks).

Javno priznanje. Odkar je dobila Jugoslavija vojaška naročila iz ZDA ter žela celo priznanje za izdejavo 105 mm topovskih granat, češ da so najboljše od vseh, ki so bile proizvedene v Evropi, Tita ni več strah priznati, da ima še vedno 158 duhovnikov zaprtih, čeprav je lani izpustil 101 duhovnika.

Pridigar iz Kolodnje. Andrej Semkin, 26 letni gradbeni tehnik, je bil vzoren komunist med tednom in verski pridigar ob nedeljah. Vzpodobjal je ljudi, naj ne pobijajo zla z zlom, marveč naj se umaknejo iz javnega življenja in celo iz kolektivov ter naj molijo za svoje sovražnike. Sovjetski časopisi so izrabili ta primer za poziv, naj se poživi protiverska propaganda zlasti med mladino.

SLOVENSKA NARODNA ZVEZA - PODRUŽNICA CHICAGO

želi vsem prijateljem slovenske državne ideje prav vesele Velikonočne praznike. Praznovanje Velike noči naj še bolj utrdi v nas vseh upanje v slovensko Veliko noč v svobodni slovenski državi,

Miro Krek, I.r.
predsednik

Tone Arko, I.r.
tajnik

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE ŽELJO VSEM PRIJATE LJEM INZNANCIEM NASLEDNJE SLOVENSKE DRUŽINE IN POSAMEZNIKI IZ CHICAGA:

Jože Goršič,
5483 S. Ellis Ave.,
CHICAGO 15, ILL.

Lovro in Štefanija Pirč,
1830 W. Cermak Rd.
CHICAGO 8, ILL.

Ludvik in Mara Jelenc
1848 W. 23rd St.,
CHICAGO 8, ILL.

Anton Velbl
1848 W. 23rd.,
CHICAGO 8, ILL.

Miha Štaudohar
1850 W. Cermak Rd.
CHICAGO 8, ILL.

Družina Skamperle Anton
1806 S. Throop St.,
CHICAGO 8, ILL.

Anton Suta
2114 W. 23rd Place,
CHICAGO 8, ILL.

Miro Krek
5515 So. Woodlawn,
CHICAGO 37, ILL.

Bogdan Novak
820 North Wabash Ave.,
CHICAGO 11, ILL.

Lojze in Vera Gregorič
1732 W. Cermak Rd.,
CHICAGO 8, ILL.

John Kos
820 No. Wabash Ave.
CHICAGO 11, ILL.

Veselo Veliko noč želi Slovencem

dr. LUDVIK LESKOVAR

ravnatelj slovenske radijske ure v Chicagu, Ill.

820 North Wabash Avenue

Telefon: MI-chigan 2-2442
DE-lware 7-8515

Na obisku pri rdecih

Tito časnikarjem. 6. marca je Tito izjavil 33 ameriškim časnikarjem, da McCarthyjevo iskanje komunistov škodi ugledu ZDA v svetu. Izjavil je tudi, da berlinska konferenca ne bo povzročila sprememb v sovjetski politiki. Za Albanijo je izjavil, da je že toliko izolirana od sovjetskega pritiska, da ne more več postati odskočna deska za komunistični napad. Jugoslavija po 1. 1948 sprejela okrog 100.000 beguncov iz sovjetskega bloka. Deloma so ostali v državi, deloma pa so šli naprej na zapad.

Vera

Pij XII. je imenoval kardinala Bruna za predstojnika vrhovnega cerkvenega sodišča ter papeške komisije za razlagu cerkvenega prava. Mesto je bilo nezasedeno zaradi smrti kardinala Massimija.

Belgijski duhovnik Croegaert je sprožil gibanje za vrnitev kriza v belgijske domove, od koder je že nekaj časa izginjal. Kjer pa ni v hiši križa, tudi ni redne družinske molitve. Križe so blagoslovili na tisto nedeljo ter jih nato postavili na častno mesto v domovih.

Po poročilih iz Vatikana je v letošnji zimi zmrznilo v koncentričnih taboriščih Češke in Slovaške 39 katoliških duhovnikov in 7 redovnic. 7 drugih duhovnikov je zmrznilo na prisilnem delu v slovaških hribih.

Pridigar iz Kolodnje. Andrej Semkin, 26 letni gradbeni tehnik, je bil vzoren komunist med tednom in verski pridigar ob nedeljah. Vzpodobjal je ljudi, naj ne pobijajo zla z zlom, marveč naj se umaknejo iz javnega življenja in celo iz kolektivov ter naj molijo za svoje sovražnike. Sovjetski časopisi so izrabili ta primer za poziv, naj se poživi protiverska propaganda zlasti med mladino.

SLOVENSKA DRŽAVA

Načrtno ubijanje. Pred tremi leti je časnikar Richard Stokes odprt komunistični dokument, ki je vseboval sovjetski načrt za uničenje 10 milijonov Kitajcev. Namen tega načrta je bil zagotoviti vladost kitajskih voditeljev Moskvi, ker se bodo zaradi prelite krvi mogli držati na oblasti le tako dolgo, dokler bodo uživali podporo Moskve, odpraviti dosedanje vodilne osebnosti kot to delavo, kjer koli se polaste oblasti, ter olajšati nalogu gospodarstvu, ker bo treba skrbeti za potrebe manj ljudi. Sedaj je razvidno iz uradnega poročila zunanjega ministrstva ZDA, da so komunisti svoj načrt če prekosili. Število likvidiranih znača namreč 15 milijonov. Toda kitajski predsednik Chu En Lai je lani sam izjavil, da so likvidirali 30 milijonov „imperialistov, kmetov, protirevolucionarjev, vohunov in podobnih“.

Delavske organizacije v komunizmu

Istvan Kovacs, tajnik odbora komunistične stranke za Veličko Budimpešto je označil odnos med komunistično stranko in delavske organizacijami udeležencem kongresa madžarskih delavskih strokovnih organizacij. Odborniki delavskih strokovnih organizacij niso predstavniki delavskih organizacij v stranki, marveč predstavniki stranke v delavskih organizacijah. Njihova naloga je, da zagovote stranki vodilno vlogo in da izvajajo njene smernice. Potem se ni čuditi, če je npr. rumunska strokovna zveza kovinskih delavcev zahtevala, da se odpravita dva dela prosta dneva o božiču. Delavske strokovne organizacije niso več organizacije za zaščito delavskih kloristi, marveč strankih organ za doseg gospodarstva načrta brez oziroma na človeške žrtve.

Kako določajo delovne norme v delavskem raju? V „kapitalističnem“ gospodarstvu je podlaga akordnega dela „norma“, določena količina proizvodnje na časovno enoto (po navadi eno uro), ki jo delavec zmore po predpisani metodini in ob uporabi določenih priporočkov ob redni marljivosti. Ta

TRI GOLGOTE

norma vsebuje že mezzo, ki je za 15% višja kot odgovarjajoča mezoza za eno uro istega dela brez kontrole količine proizvodnje. Če delavec normo prekorači, se njegova mezoza sorazmerno zviša. Na Madžarskem pa so izdali naslednje pravne pogoje za določanje „norme“, ki pa ne vsebuje 15% višje mezde, marveč redno mezzo: 1) delovno mesto mora biti najbolj ugodno v celem podjetju; 2) delavec mora uporabljati najboljšo metodo dela; 3) delo mora opravljati izvezben delavec; 4) delavec mora biti boljši kot povprečni delavci. Ker je norma predpisana za vse delavce, je nujno, da je večina ne dosega. Posledica je ali zmanjšanje zasluga ali pa „prostovoljno“ podaljšani delovni čas, dokler norma ni dosežena.

Poziv komunistični mladini. Tajnik Komsomola, komunistične mladinske organizacije, A. N. Ščelipin je pozval komunistično mladino Sovjetske zvezde (18 milijonov organiziranih), naj trdo dela v temi povezanosti z armado, da bo spodbuna zmagati v „odločilni vojni brez vsakega usmiljenja“ proti aristokratom. Pritožil se je, da „je zelo popustila protiverska propaganda v Komsomolu in v nekaterih krajih sploh prenehala“. Očital je, da nekateri voditelji Komsomola podcenjujejo vpliv cerkve na mladino in otroke ter da je znatno število sovjetske mladine zapadlo vplivu „verske ideologije“. Pozval je, naj končajo s to brezbržnostjo do cerkvenega vpliva na mladino ter obnovijo protiversko propagando.

Milanski urednik komunistične liste L'Unità v Rimu je David Lajolo. Nekoč je bil eden vodilnih fašističnih časnikarjev in se je celo boril proti rdečim v Španiji.

Denar iz Moskve. „L'Humanité“, francoski komunistični dnevnik je v zadnjih 7 letih izgubil mnogo svojih naročnikov. Njegova naklada je padla od 600.000 na 172.000. Lansko jesen mu je desničarski list „L'Aurore“ očital, da bi že davnog izdihnil, če ne bi dobival podpora od zunaj. Komunisti so tožili, toda sodni proces jim ni koristil, marveč potrdil otožbe desničarjev. Navajamo nekatere: Nekdanji komunistični (španski) vodja Julijan Gorkin je izpovedal, da je Moskva financirala francosko in špansko komunistično kampanjo. 60% zlate španske republikanske vlade so poslali v Moskvo. Nad 4 milijone \$ so pozneje poslali v Pariz. Del tege denarja so porabili za komunistični dnevnik „Ce Soir“. ki pa ga kljub temu niso mogli obdržati pri življenu. Nekdanji komunistični časnikar je povedal, da so francoski komunisti dobili 1. 1937 iz Moskve 1.000.000 \$ za propagando. Sodijoč je na podlagi takih pričevanj razsodilo, da so obdolžitve lista „L'Aurore“ verjetno resnčne.“

Po slabih družbi rada glava boli. Francija je lani sklenila prvo trgovinsko pogodbo z SSSR po 1. 1934. Že kmalu okuša neugodne posledice kupčije. V prvih mesecih pogodbe je Francija dobavila SSSR za 6.300.000 \$ vrednosti več blaga. Sovjeti pa so ga prejeli. Sovjeti

so v stalni zamudi z dobavami in dobavljenia nafta je tako slaba, da je francoske rafinerije ne morejo prečistiti v bencin po prevladujučih cenah brez denarne podpore vlade.

Kitajska vlada v Peipingu je podržavila prodajo živil ter tako razširila državni kapitalizem na novo področje. Razen tega je podredila državni kontroli 2.200 doslej zasebnih koncernov samo v Južni Kitajski.

Nevarne Misli

(Nadaljevanje z 2. strani.)

pričakovati, da bo povedal razlage, opredelitev kriterij, ki ga vzeme za podlago delitve ter se ga tudi dosledno držal. Tega predavatelj ni nudil. Tudi je težko videki, kaj naj bi bilo njegovo merilo za delitev ved.

Predavatelj se očitno premalo zaveda, da si pozitivizem kot metoda brez filozofije niti ne more zakliciti svojih meja.

„Najbolj preposta razlagajo povojov“ je že odkrivanje resnice, ker je spoznavanje iz vzrokov, čeprav samo bližnjih. Lahko da je še nepopolno spoznavanje, toda vedno leši v smeri k resnici, ki je sovpadanje umske predstave s stvarnostjo.

Da more filozof shajati brez poznanja izsledkov izkustvenih ved, more trdi te, kdor govorio filozofiji, ne da bi se potrudil vsaj površno pregledati tudi kake filozofske knjige. Če še predavatelj ni nikjer slišal, mu lahko zaupam, da se je materialistična filozofija začela majati prav zaradi izsledkov izkustvenih znanosti, ki so pokazale neveznostenost materializma.

Razbijanje povezanosti med pozitivno znanostjo in resnico in temu dosledno med pozitivno znanostjo in filozofijo lahko postane za katoliške izobraženje enako usodna kot je bila Descartesova zamisel o sožitju dveh po sebi tujih elementov v človeku (res extensa-res cogitans, stroj in duh). Sam po sebi globoko verni Descartes je telo ponikal na stopnjo stroja, da bi dignil vrednost duha. Toda enkrat izražene ideje imajo svojsko dinamiko, ki je avtorji več ne morejo obvladati. Tako je De Lamettrie črtal od dveh elementov duha in tril, da je človek samo stroj - L'Homme machine (1748).

Temeljna napaka sodobnih vseučilišč je ta, da so postala vajeniške šole za praktične poklice, da pa ne posredujejo slušateljem zaključenega pogleda na svet, ki bi poedinim specializiranim področjem dal še pravi smisel in pomen. Zato je sodobna inteliganca tako malo usposobljena za svojsko nalogo v družbi - biti predstavniki celote ter vezni členi, ki zna premostiti številna nasprotja v družbi ter preprečiti, da bi kdo vsilil celotni ozke skupinske vidike in vrednote. Da postaja naraščanje umobolnosti v Severni Ameriki družbeno vprašanje, je razen posmanjanje žive vere pogojeno tudi po posmanjanju zdrave filozofije, ki ne dopoljuje vedno večje specializacije.

Sprejemanje tukajšnje miselnosti za svojo predstavljajo dvojno ponajmljivost. Za čas našega bivanja in delovanja tukaj dokazuje, da nismo spoznali globljega smisla, ki ga ima množični beg evropskega izobraženstva. Vzбудiti v pozitivizem zakopanemu Zapanu smisel za filozofsko sintezo na kopičenega znanja in civilizatorne napredka, da bo že enkrat začel oblikovati svojo kulturo ter takoj preprečil unikanje Zapada. Za primer vrnitve pa se tako onesposabljam, da bi postali plodni oblikovalci slovenske kulture, ki ji sedaj vsiljeni materializem spodjeda korenine.

R. Čuješ.

KUPUJTE PRI TVRDKAH, KI OGLAŠUJEJO V SLOVENSKI DRŽAVI!

Veselo Veliko noč vsem številnim prijateljem po Kanadi, Ameriki, Argentini, Avstraliji, Avstriji, Braziliji in drugod, pa tudi vsem sodelavcem pri Slovenski državi želi

MIRKO GERATIC

bivši urednik SD.

Ob tej priloki samo ena prošnja: Ostanite zvesti listu!

Podprite novega urednika in upravo v Torontu!

Slovenska država izhaja vsakega 20. v mesecu. Naroči se pri upravi, 61 McFarland Ave., Toronto 10, Ont. Canada. Letna naročina znaša: za ZDA in Kanado 3.- \$, za Argentina 20.- pezov, za Brazilijo 50 kruzeirov, za Anglijo 50.-, za Avstrijo 30.- šilingov, za Avstralijo 2 avstr. £, za Italijo in Trst 600.- lir, za Francijo 500.- frankov. Naročniki v Argentini morejo pravnaviti naročino tudi v upravi Slovenske poti.